

کتابخانہ الکترونیکی **PNUEB**

WWW.PNUEB.COM

حسابداری صنعتی یک

• مؤلف : دکتر محمد عرب مازار یزدی

• تهیه کننده : عبدالکریم مقدم

جایگاه درس

- حسابداری صنعتی یک در نیمسال چهارم و بعد از گذراندن درس اصول حسابداری ۳ توسط دانشجویان حسابداری باید خوانده شود

WWW*PNUeB.COM

Payam Noor University Ebook

PNUeB

...کتابخانه الکترونیک پیام نور....

فهرست فصول

- فصل ۱- کلیات و مفاهیم حسابداری بهای تمام شده
- فصل ۲- روشهای طبقه بندی مفاهیم بهای تمام شده
- فصل ۳- بهای تمام شده در مؤسسات خدماتی
- فصل ۴- بهای تمام شده کالا در مؤسسات بازرگانی
- فصل ۵- بهای تمام شده کالا در مؤسسات تولیدی (نظام ادواری)
- فصل ۶- حسابداری مواد و بهای تمام شده آن
- فصل ۷- گردآوری اقلام بهای تمام شده دستمزد (نیروی کار)
- فصل ۸- گردآوری اقلام بهای تمام شده سربار
- فصل ۹- نظام دائمی بهای تمام شده- هزینه یابی سفارش کار
- فصل ۱۰- نظام دائمی بهای تمام شده - هزینه یابی مرحله ای
- فصل ۱۱- سیستم هزینه یابی مرحله ای - کار در جریان ساخت
- فصل ۱۲- سیستم هزینه یابی مرحله ای - روش میانگین در تعیین بهای تمام شده
- فصل ۱۳- سیستم هزینه یابی مرحله ای - روش اولین صادره از اولین وارده
- فصل ۱۴- بهای تمام شده استاندارد

Payam Noor University Book

PNUeb

• فصل اول

• کلیات و مفاهیم حسابداری بهای تمام شده

- هدف کلی فصل: آشنایی با مفاهیم حسابداری بهای تمام شده و کاربردهای آن در مدیریت حسابداری بهای تمام شده یا حسابداری صنعتی

- حوزه ای از حسابداری است که با اندازه گیری، ثبت و
- گزارش اطلاعات مربوط به اقلام بهای تمام شده سر و کار
- دارد.

• هر یک از اقلام بهای تمام شده به منزله ی استفاده از یکی از منابع شرکت است.

• کاربرد اصلی و اولیه اطلاعات بهای تمام شده برای مدیران تصمیم گیری و ارزیابی عملکرد است.

- حسابداری مدیریت: هنگامی که اطلاعات مربوط به بهای
- تمام شده در داخل سازمان و توسط مدیران و به منظور
- ارزیابی عملکرد فعالیتهای سازمان یا نیروی انسانی آن و
یا
- به عنوان مبنایی برای اتخاذ تصمیم به کار برده شود.

• حسابداری مالی: اگر این اقلام توسط استفاده کنندگان خارجی نظیر سهامداران یا بستانکاران و به قصد ارزیابی عملکرد مدیران رده بالای شرکت و یا تصمیم گیری در مورد خود سازمان به کار رود.

• **حسابداری مالی و حسابداری بهای تمام شده:**

• استفاده کنندگان اصلی اطلاعات بهای تمام شده، مدیران هستند.

• اطلاعات مورد نیاز استفاده کنندگان خارجی اطلاعات حسابداری بر مبنای اصول پذیرفته شده ی حسابداری تهیه می شود . مدیران در برقراری نظام اطلاعاتی بهای تمام شده نسبت به حسابداری مالی محدودیت کمتری دارند.

- به طور خلاصه، حسابداری مالی و حسابداری بهای تمام شده در نوع استفاده کنندگان، محدودیت ها، مبانی ارزش گذاری، زمان تهیه گزارشات و دامنه شمول گزارش دهی با یکدیگر اختلاف دارند.

- در مواردی که از اطلاعات حاصل از حسابداری بهای تمام شده در حسابداری مالی استفاده می شود، ملزم به استفاده از بهای تمام شده تاریخی است.

• در گزارشهای حسابداری بهای تمام شده، علاوه بر اطلاعات ریالی، اطلاعاتی در مورد ساعات کار کارکنان، مقدار تولید واحدهای مختلف یا ساعات فعالیت بخش های مختلف شرکت نیز ارائه می شود.

• استفاده از اطلاعات بهای تمام شده توسط مدیریت:

- حسابداری بهای تمام شده، با فراهم آوردن اطلاعات لازم برای تعیین نتایج مالی حاصل از راه کارهای مختلف از طریق تعیین بهای تمام شده ی هر یک از راه کارها و مقایسه اطلاعات حاصله به تصمیم گیریهای مدیریت در انتخاب میان راه کارهای مختلف کمک می کند.

• اختلاف بهای تمام شده راه کارهای مختلف، بهای تمام شده
تفاضلی است.

• از طریق فراهم آوردن اطلاعات واقعی بهای تمام شده و
مقایسه آن با انتظارات و پیش بینی های اولیه مبانی دقیق
تری برای برنامه ریزی های بعدی فراهم می آید.

- از طرف دیگر اختلاف ارقام برنامه ریزی شده برای هر واحد و ارقام واقعی می تواند مبنایی برای سنجش عملکرد مدیران واحدهای مختلف و تعیین میزان دستیابی آنها به اهداف واحدهای تحت سرپرستی ایشان باشد.

- بودجه انتظارات مدیریت از عملکرد واقعی شرکت برای یک دوره مالی را مشخص می کند.

- حسابداری بهای تمام شده نشان می دهد که در زمینه ارقام بهای تمام شده، ارقام واقعی چقدر به ارقام بودجه نزدیک یا از آن دور است.

- عدم محدودیت در نوع اطلاعات مورد گزارش، پیشرفت
- سریع تکنولوژی کامپیوتر و کاهش حجم عملیات
- دفترداری، تغییر روشهای تولید و رقابت در صنایع مختلف
- برای ادامه فعالیت و بقا، از عوامل موثر بر پیشرفت
- حسابداری بهای تمام شده بوده است.

• بهای تمام شده: منابع از دست رفته برای تحصیل کالاها و خدمات مورد نیاز است.

• هزینه بهای تمام شده ای است که منافع مورد انتظار آن حاصل شده و عملاً برای کسب درآمدهای دوره مالی معینی، از دست رفته است.

- و در برابر درآمدهای آن دوره قرار می گیرد.
-
- آن بخش از بهای تمام شده که منافع مورد انتظار از آن حاصل نشده یا در واقع ارزش خود را از دست داده بدون آنکه منفعتی نصیب شرکت کرده باشد، زیان نامیده می شود.

- اقلام بهای تمام شده:
- بهای تمام شده دستمزد، بهای پرداختی در مقابل استفاده از تلاش نیروی انسانی تولید کننده کالا و خدمات است.

- به دو قسمت تقسیم می شود: 1) مستقیم: دستمزد کارگرانی که مستقیماً در تولید کالا یا خدمات دخالت داند. 2) غیر مستقیم

- یعنی دستمزد آن دسته از عوامل تولید که مستقیماً در تولید کالا یا ارائه خدمات دخالت ندارند اما به هر حال تولید کالا و ارائه خدمات بدون کمک آنها نیز میسر نیست.

- بهای تمام شده مواد هم به دو بخش تقسیم می شود:
- مستقیم: مواد اولیه ای که ماهیت کالای تولیدی به آنها وابسته است و مستقیماً در تولید کالا نقش دارد.
- غیر مستقیم: در تولید محصولات بکار می روند.

• و وجودشان نیز ضروری است اما ماهیت کالای تولید شده مستقیماً به آنها وابسته نیست یا بخش قابل توجهی از ارزش مواد اولیه بکار رفته در محصول را تشکیل نمی دهند.

- بهای تمام شده سربار یا بهای تمام شده عوامل عمومی تولید، بهای تمام شده آندسته از اقلام است که در تولید کالا و ارائه خدمات صرف می شوند.

- اما در زمره ی مواد مستقیم یا دستمزد مستقیم محسوب نمی شود. مثل دستمزد غیر مستقیم، مواد غیر مستقیم و اقلامی نظیر هزینه استهلاك ماشین آلات.

- فصل دوم: روشهای طبقه بندی مفاهیم بهای تمام شده:

• هدف کلی فصل: آشنایی با روش های مختلف طبقه بندی مفاهیم بهای تمام شده و مفاهیم مربوط به هر یک از این روشها.

• بر اساس عوامل و عناصر تشکیل دهنده محصول:

• عناصر تشکیل دهنده بهای یک محصول: مستقیم: مثل مواد مستقیم و دستمزد مستقیم

● غیر مستقیم یا سربار: مثل دستمزد و مواد غیر مستقیم و سایر هزینه های عمومی.

● اقلامی از بهای تمام شده که مستقیماً در تولید محصول دخالت ندارند، سربار تولید نامیده می شوند.

● بر اساس ارتباط با فرآیند تولید:

• بهای تمام شده (هزینه) تبدیل: برای تبدیل مواد اولیه به محصول ساخته شده به کار می روند.

• $\text{سربار تولید} + \text{دستمزد مستقیم} = \text{هزینه تبدیل}$

• $\text{مواد مستقیم} + \text{دستمزد مستقیم} = \text{هزینه اولیه تولید}$

• بر اساس ارتباط با حجم تولید:

• متغیر: جمع هزینه متغیر با افزایش حجم تولید، افزایش می یابد. اما مقدار آن برای یک واحد ثابت است.

● ثابت: جمع هزینه ثابت با افزایش حجم تولید در یک محدوده معین تولید ثابت و مقدار آن برای یک واحد کاهش می یابد.

● نیمه متغیر یا مختلط: ترکیبی از هزینه های ثابت و متغیر است: که کاملاً ثابت است و نه کاملاً متغیر.

- اطلاعات حاصل از تفکیک اقلام بهای تمام شده به ثابت، متغیر و نیمه متغیر در کنترل و تهیه بودجه نقش مهمی دارد.

- بر اساس فعالیتهای مختلف:

- اقلام بهای تمام شده تولید: شامل مواد مستقیم، دستمزد مستقیم و سربار.

• فصل سوم:

- ۱- روش جمع آوری اقلام بهای تمام شده:
- در موسسات خدماتی، اقلام بهای تمام شده خدمات در خصوص تعیین بهای تمام شده خدمات مورد ارائه به مشتریان گردآوری شود.

- حساب کار در جریان در موسسات خدماتی مرکز تجمع اقلام مختلف بهای تمام شده خدماتی است که به مشتریان شرکت ارائه می شود. ۲- اجزای بهای تمام شده خدمات:

• در موسسات خدماتی دستمزد و سربار دو جزء اصلی بهای تمام شده خدماتی محسوب می گردد.

• ۳- محاسبه بهای تمام شده خدمات و نقش آن در مدیریت: روشهای محاسبه بهای تمام شده خدمات در موسسات خدماتی:

- الف – سرشکن کردن بهای تمام شده بین سفارشات در دست اقدام ب- تسهیم بهای تمام شده بین دیارتمانها و قسمتهای مختلف شرکت لازم به ذکر است

- تسهیم اقلام بهای تمام شده بین کارها و یا خدمات در دست اقدام مربوط به مشتریان مدیریت را قادر خواهد ساخت که بهای تمام شده واقعی هر یک از خدمات را با بهای تمام شده پیش بینی شده آن مقایسه کند .

- کنترل‌های لازم را در نتیجه این مقایسه برقرار کند و از طرف دیگر به کمک بهای تمام شده واقعی انواع خدمات مورد ارائه می‌توان به قیمت‌گذاری عینی‌تری برای خدمات دست یافت.

- در صورتیکه اقلام بهای تمام شده بر اساس دیارتمان ها یا فعالیت‌های مختلف یک شرکت خدماتی تسهیم شود

WWW.PNUWEB.COM

- ملاک مناسبی برای سنجش عملکرد مدیران
- بخشهای مختلف شرکت یا مدیران مسئول انجام فعالیتهای مختلف فراهم می آورد و سنجش عملکرد نیز به نوبه خود مبنایی برای کنترل فعالیتهاست.

■

- نحوه محاسبه سود عملیاتی خدمات مختلف در موسسات خدماتی با کسر نمودن بهای تمام شده خدمات از درآمد مربوط به آن، سود ناویژه حاصل از خدمات بدست می آید.

- هنگامی که هزینه ها یا آندسته از اقلام بهای تمام شده که به
- خدمت معینی مربوط نیستند از این سود ناویژه کم می شود سود عملیاتی حاصل از ارائه خدمات بدست می آید.

• فصل چهارم:

- معادله کلی بهای تمام شده خدمات در موسسات بازرگانی و تولیدی

- موجودی اول دوره+واردہ بہ انبار طی دورہ=خروجی
از انبار+موجودی آخر دورہ
- این رابطہ اساسی را می توان این گونه نیز نوشت:

WWW.PNUWEB.COM

Payam Nour University Ebook

PNUweb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور....

• خروجی از انبار = موجودی اول دوره + وارده طی دوره - موجودی آخر دوره

• لازم به ذکر است تفاوت اصلی اجزای این رابطه در موسسات بازرگانی و تولیدی تنها در ماهیت رقم «وارده به انبار طی دوره» است.

- این رقم در موسسات بازرگانی نشانگر خرید خالص طی دوره و در موسسات تولیدی نشاندهنده تولید طی دوره مالی است.

• ۱- نظامهای بهای تمام شده در موسسات بازرگانی:

• نحوه محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته و ارتباط
اقلام مختلف بهای تمام شده در موسسات بازرگانی به شرح
زیر است:

- بهای تمام شده موجودی انتهای دوره - بهای تمام شده خرید خالص طی دوره +
بهای تمام شده موجودی اول دوره = بهای تمام شده کالای فروش رفته

- نظامهای اصلی که در تعیین بهای
- تمام شده موجودیها و کالای فروش رفته در موسسات بازرگانی کاربرد دارند ، عبارتند از:
- نظام دائمی و نظام ادواری نگهداری اطلاعات بهای تمام شده موجودیها.

•
• ۲- نظام دائمی نگهداری اطلاعات بهای تمام شده موجودیها:

• ویژگی اصلی نظام دائمی موجودیها آن است که مانده حساب موجودی دائماً در معرض تغییر است و با هر مورد خرید کالا یا فروش آن زیاد یا کم می شود.

- مهمترین حسن سیستم دائمی این است که دائما بهای تمام شده موجودیها را در اختیار استفاده کننده این اطلاعات می گذارد و عیب اصلی آن افزایش حجم عملیات دفترداری (در صورت تعدد دفعات خرید و فروش) است.

• ۳- نظام ادواری اطلاعات بهای تمام شده موجودیها:

• حساب موجودی کالا در نظام ادواری نقش فعال ندارد و صرفاً رقم موجودی ابتدای دوره را تا پایان همان دوره نگاه می دارد.

- و افزایش موجودیها در این نظام به حساب خرید کالا و کاهش موجودیها (در نتیجه فروش کالا) به حساب فروش منظور می گردد.

- در نظام فوق با شمارش فیزیکی موجودیها و
- تعیین بهای تمام شده موجودیهای باقیمانده می توان در پایان یک دوره مالی بهای تمام شده کالای فروش رفته یا مانده موجودیها را محاسبه نمود.

• ۴- محاسبه بهای تمام شده کالا:

- روشهای تعیین بهای تمام شده موجودیها یا مفروضات مربوط به نحوه گردش موجودیها در انبار عبارتند از:
روش شناسایی ویژه، روش اولین صادره از اولین وارده، روش اولین صادره از آخرین وارده و روش میانگین.

- روش شناسایی ویژه: این روش مبتنی بر ردیابی تک تک کالاهای وارده به انبار است و طبعاً در مواردی که گردش کالا در انبار زیاد است کاربرد آن دشوار خواهد بود.

- در موسسات بازرگانی بهای تمام شده کالای موجود در انبار و بهای تمام شده کالای فروش رفته دورقم کلیدی در ارتباط با بهای تمام شده محسوب می گردند که به ترتیب در ترازنامه و صورت سود و زیان عنوان می گردند.

- در نظام ادواری رقم موجودی انتهای دوره، از طریق شمارش فیزیکی موجودیها تعیین می گردد چرا که موجودی ابتدای دوره در حساب موجودی ک و خریدهای طی دوره در حساب خرید منعکس گردیده اند.

- صورت بهای تمام شده کالای فروش رفته: صورتی است از اقلام موثر بر تعیین بهای تمام شده کالای فروش رفته برای یک دوره مالی معین که این اقلام عبارتند از:

- بهای تمام شده کالای فروش رفته برای یک دوره مالی معین که این اقلام عبارتند از: بهای تمام شده موجودی کالا در ابتدای دوره، خرید کالا و هزینه حمل آن (و احتمالاً هر گونه برگشت از خرید)

- و بالاخره بهای تمام شده موجودی کالا در انتهای دوره که رقم نهایی این صورت، بهای تمام شده کالای فروش رفته است.

● فصل پنجم:

- بهای تمام شده کالا در موسسات تولیدی – نظام ادواری
- ۱- معادله بهای تمام شده کالای فروش رفته

- بهای تمام شده کالای ساخته شده در انتهای دوره - بهای تمام شده تولیدات طی دوره + بهای تمام شده موجودی کالای ساخته شده در ابتدای دوره = بهای تمام شده کالای فروش رفته

● ۲- صورت بهای تمام شده کالای ساخته شده (صورت بهای تمام شده تولید):

● صورت بهای تمام شده تولید صورتی است که نحوه ارتباط اقلام بهای تمام شده مرتبط با تولید در موسسات تولیدی را نشان می دهد .

• شامل اقلام زیر می باشد:

• بهای تمام شده مواد مصرفی، دستمزد مستقیم پرداخت شده طی دوره بهای تمام شده سربار و کار در جریان ساخت ابتدا و انتهای دوره.

- بهای تمام شده کالای تولید شده:
- بهای تمام شده مواد مستقیم:
- موجودی مواد مستقیم ابتدای دوره
- + خرید خالص مواد طی دوره
- موجودی مواد مستقیم انتهای دوره
- + بهای تمام شده دستمزد مستقیم

- + بهای تمام شده سایر عوامل تولید (سربار)
- = بهای تمام شده عوامل تولید طی دوره
- + بهای تمام شده کالای نیم ساخته ابتدای دوره
- = جمع کار در جریان تولید طی دوره
- بهای تمام شده کار در جریان (کالای نیم ساخته) انتهای دوره

- = بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره
- ۳- روش ادواری بهای تمام شده
- نظام دائمی به کمک حساب دائمی «کار در جریان ساخت» مداوماً اطلاعاتی درباره کار در جریان ساخت،

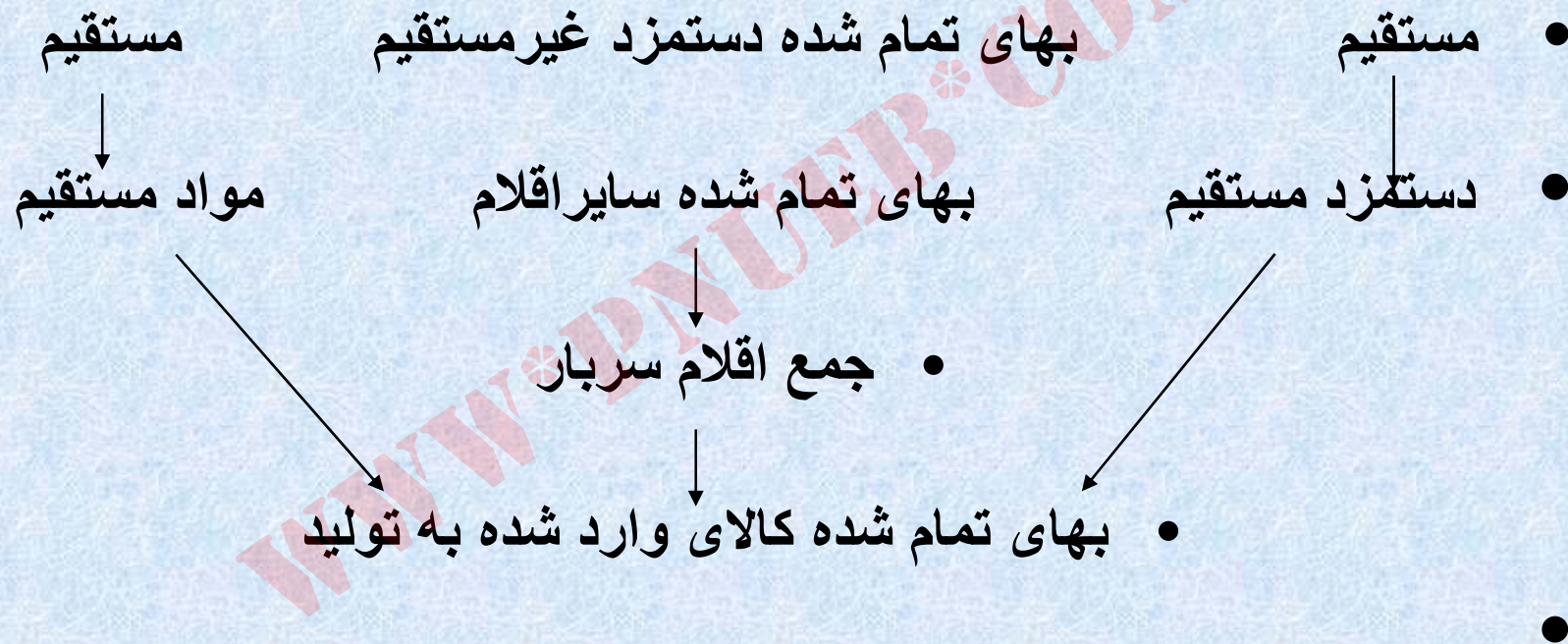
- کالای تکمیل شده و بهای تمام شده کالای ساخته شده فراهم می کند و بیشتر در موسسات بزرگ و متوسط کاربرد دارد.

- در نظام ادواری فقط در پایان یک دوره مالی و پس از تعیین مقدار موجودیهای جنسی است

- که می توان به رقم بهای تمام شده کار در جریان ساخت و کالای ساخته شده دست یافت و این نظام بیشتر در شرکتهای کوچک تولیدی کاربرد دارد.

-
- ۴- نحوه گردش ارقام بهای تمام شده در روش ادواری:

- بهای تمام شده دستمزد غیر مستقیم بهای تمام شده مواد غیر مستقیم

- (+) کار در جریان اول دوره
- (=) بهای تمام شده کالای در جریان ساخت طی دوره
- (-) کار در جریان آخر دوره
- (=) بهای تمام شده کالای ساخته شده
- (+) موجودی کالای ساخته شده اول دوره

- (=) بهای تمام شده کالای آماده فروش
- (-) موجودی کالای ساخته شده آخر دوره
- (=) بهای تمام شده کالای فروخته شده
- (+) هزینه های عمومی، اداری و فروشی
- (=) جمع بهای تمام شده عملیات

● فصل ششم:

- حسابداری مواد و بهای تمام شده آن
- ۱- خرید مواد:
- فرآیند خرید مواد شامل مراحل زیر می باشد:
- درخواست خرید مواد (فرم درخواست خرید مواد)، سفارش مواد (فرم سفارش مواد)

- و تحویل مواد خریداری شده به انبار (فرم رسید انبار)
- ۲- نحوه ثبت خرید مواد در دفاتر:
- در نظام ادواری: خرید مواد (بدهکار)، حسابهای پرداختی یا وجه نقد (بستانکار)
- در نظام دائمی: موجودی کالا (بدهکار)،
- حسابهای پرداختی یا وجه نقد (بستانکار)

- ۳- کارت موجودی کالا در انبار:
- مزایای استفاده از کارت موجودی کالا: کنترل تطابق مقادیر موجودی مندرج در این کارتها و موجودی واقعی هر کالا که از طریق شمارش فیزیکی موجودی انبار بدست می آید.

- امکان جلوگیری از وقوع بی نظمی یا مفقود شدن کالاها را فراهم می آورد و اطلاعات لازم را در اختیار مسئولین ذیربط قرار می دهد.

- اطلاعاتی که عموماً در کارت موجودی کالا درج می گردد: مشخصات کالا یا مواد اولیه، اطلاعات مربوط به حد سفارشی و مقدار سفارش در هر نوبت سفارش مجدد،

- یا اطلاعات مربوط به هر نوبت خروج و ورود کالا (یا مواد اولیه) نظیر تاریخ و مقدار و نهایتاً موجودی کالا پس از هر نوبت خروج یا ورود.
- ۴- صدور مواد از انبار (برای کارگاه یا خط تولید):

- صدور مواد از انبار از طریق فرم درخواست مواد صورت می پذیرد که این فرم امکان برقراری کنترل بر نحوه مصرف مواد اولیه توسط بخشهای مختلف تولیدی را فراهم می آورد

- و قسمتهای تولیدی از طریق آن مواد اولیه مورد نیاز را از انبار درخواست می کنند.
- ۵- نظام دائمی بهای تمام شده مواد:
- تعیین بهای تمام شده هر واحد مواد صادره از انبار

- مشکل اصلی در مشخص کردن بهای تمام شده مواد مصرفی است که به دلیل خرید مواد اولیه در دفعات گوناگون و احتمالاً به نرخهای متفاوت بروز کردند.
- ۶- روش ثبت مواد در دفاتر:

- در نظام دائمی بهای تمام شده، اطلاعات مربوط به موجودی مواد، خریدها و مصرف ها همگی در حسابی تحت عنوان «موجودی مواد اولیه» ثبت می شود

• و این حساب دائماً و یا هر گونه تغییر در مقدار موجودیها به روز می شود.

• ۷- روشهای تعیین بهای تمام شده مواد:

• روشهای تعیین بهای تمام شده مواد عبارتند از: روش شناسایی ویژه، روش میانگین بهای تمام شده،

• روش میانگین موزون متحرک، روش اولین صادره از اولین وارده (fifo) ، روش اولین صادره از آخرین وارده (Lifo) .

• ۸- مقایسه روشهای تعیین بهای تمام شده موجودی مواد:

- - در صورت ثبات قیمت مواد اولیه عملاً تفاوتی بین نتایج کاربرد روشهای مختلف بهای تمام شده به وجود نمی آید و بهای تمام شده کالای صادره از انبار و موجودیها در تمام روشها یکسان خواهد بود.

-
- در صورت وجود تورم دائمی و افزایش قیمت مواد از روش اولین صادره از اولین وارده جهت تعیین بهای تمام شده استفاده می گردد زیرا فرض می شود که موجودی انبار همگی از محل آخرین خریدها (گرانترین خریدها) می باشد.

- - روش بهای تمام شده با تأثیر بر بهای تمام شده کالای فروش رفته از طریق اثر گذاری بر بهای تمام شده کالای تولید شده و موجودیهای ابتدا و انتهای دوره بر سود ناویژه تأثیر می گذارد.

- ۹- ثبت صدور مواد اولیه از انبار:
- کار در جریان ساخت (بدهکار)
- موجودی مواد اولیه (بستانکار)

● فصل هفتم: گردآوری اقلام بهای تمام شده ی دستمزد:

- هدف کلی فصل: آشنایی با روشهای ثبت و جمع آوری اطلاعات در زمینه ی دستمزد مستقیم و غیر مستقیم.
- روشهای مختلفی برای تعیین ساعات کار عوامل انسانی (نیروی کار) تولید وجود دارد.

- اسنادی که نشاندهنده ی میزان ساعات کار افراد است
- همچون کارت ساعت و برگه ی ساعت کار – به عنوان مبنایی برای تعیین دستمزد ناخالص آنها به کار برده می شود.

- کارت ساعت – برای آنکه ساعات کار عوامل انسانی تولید در طول یک دوره ی معین زمانی اندازه گیری شود از کارت ساعت استفاده می شود. در این کارت جمع ساعات کار هر یک از
- افراد در هر یک از روزهای ماه را نشان می دهد.

- ، به علاوه ساعت ورود و خروج در هر یک از روزها را نیز مشخص می کند. برگه ی ساعت کار – برگه ساعت کار مشخص می کند که هر یک از کارگران ساعات کار روزانه ی خود را صرف انجام چه کارهای مشخصی کرده است.

●

- به این وسیله می توان دستمزد هر یک از کارکنان را به بهای تمام شده ی کارهای مشخصی که او انجام داده است منظور کرد.

- نمونه ای از برگه ی ساعت کار
- نام:
- شماره ی پرسنلی:

شماره سفارش:	
نام کارگاه (دیپارتمان)	
ساعت شروع:	ساعت خاتمه:
کار انجام شده:	

- بهای تمام شده دستمزد = ساعات کار × نرخ مربوطه

- ثبت بهای دستمزد: کنترل دستمزد
- حسابهای پرداختی / بانک
- ثبت تخصیص دستمزد به کار در جریان ساخت و سربار:
- کار در جریان ساخت
- کنترل سربار
- کنترل دستمزد.

- دستمزد مستقیم به حساب کار در جریان ساخت و دستمزد غیر مستقیم به حساب کنترل سربار می رود.

- فصل هشتم: گردآوری اقلام بهای تمام شده ی سربار.

- هدف کلی فصل: آشنایی با روش تضمین، گردآوری و ثبت اقلام

-
- بهای تمام شده ی سربار و تخصیص آن به کار در جریان ساخت برای یک دوره مالی:
- هر یک از اقلام بهای تمام شده ی سربار را در یکی از سه گروه متغیر، ثابت و نیمه متغیر قرار می دهند.

-
- سربار متغیر: مواد غیر مستقیم – دستمزد غیر مستقیم
- سربار ثابت: استهلاک ساختمان کارخانه – عوارض
سالیانه ملکی – اجاره سالانه ی ساختمان کارخانه.
- سربار نیمه متغیر: بهای سوخت – آب و برق.

- تخمین بهای تمام شده سربار (سربار تخمینی)
- یکی از دو عامل کلیدی در تعیین نرخ جذب سربار، بهای تمام شده تخمینی سربار برای یک دوره ی مالی است.

- برای آنکه بتوانیم تخمینی از بهای تمام شده ی سربار متغیر داشته باشیم باید بتوانیم بهای تمام شده ی سربار متغیر برای تولید یک واحد از کالا را برآورد کنیم.

- طبعاً کل سربار متغیر مساوی با حاصلضرب مقدار تولید مورد انتظار در بهای سربار متغیر هر واحد کالا است. به این ترتیب، تخمین بهای تمام شده ی سربار متغیر برای دوره ی مالی بعد مستلزم برآورد مقدار تولید برای دوره بعد نیز هست.

-
- **تعیین نرخ سربار:**
- از آنجا که اقلام مختلف سربار به صورت جریانی مداوم و یکنواخت در طول یک دوره ی مالی واقع نمی شوند،

- برای آنکه سربار قابل تخصیص به مقادیر تولید شده ی کالا در هر زمان – طی دوره – را بتوان تعیین کرد. باید از روشهایی برای این تخصیص و یا اصطلاحاً «جذب سربار» به تولید « استفاده کرد.

- دو عامل کلیدی در محاسبه نرخ سربار وجود دارد:
- جمع بهای تمام شده ی تخمینی برای سربار یک دوره ی معین.
- سطح فعالیت تخمینی (تخمینی از میزان تولید) طی همان دوره.

• نرخ سربار گاه به صورت ریالی و گاه به صورت درصدی از تولید بیان می شود.

• $\text{نرخ جذب سربار برای یک واحد} = \frac{\text{سربار تخمینی}}{\text{سطح فعالیت تخمینی}}$

•

•

• مبانی رایج برای بیان سطح فعالیت مورد انتظار (مخرج کسر) عبارتند از:

- 1- مقدار تولید. ۲- بهای تمام شده مواد مستقیم ۳- بهای تمام شده ی دستمزد مستقیم ۴- ساعات کار مستقیم. ۵- ساعات کار ماشین.

- سربار تخمینی = نرخ جذب سربار برای هر واحد کالا
- مقدار تولید تخمینی
- $100 \times \text{سربار تخمینی}$ = بر اساس مواد
- بهای تمام شده تخمینی مواد مستقیم
- $100 \times \text{سربار تخمینی}$ = بر اساس بهای دستمزد مستقیم
- دستمزد مستقیم تخمینی
-

- سربار تخمینی = نرخ جذب با ساعات کار مستقیم
- ساعات کار مستقیم تخمینی
- سربار تخمینی = نرخ سربار بر اساس ساعت کار ماشین
- ساعات کار تخمینی ماشین
- جذب سربار به کار در جریان ساخت:

- استفاده از نرخ جذب سربار کمک مؤثری در تعیین به موقع بهای تمام شده (اگر چه تا حدودی تخمینی) می کند و ضرورتی ندارد برای تعیین بهای تمام شده ی کالا تا پایان سال یا دوره مالی منتظر بمانیم.

- نرخ جذب سربار در به روز رساندن اطلاعات بهای تمام شده نقش و جایگاه ویژه ای دارد.
- واقعیت این است که اقلام مختلف بهای تمام شده ی سربار، در طول زمان و در جریان فعالیتهای روزمره ی تولیدی واقع می شوند.

- اما برخی از آنها نظیر استهلاك را تنها به صورت ادواری و در پایان یک دوره ی مالی تعیین و به حساب منظور می کنیم.

- اقلام واقعی سربار در طول یک دوره مالی به صورت مستقیم و غیر مستقیم به حساب «کنترل سربار» منظور می شوند.

• در بیشتر موارد این اقلام ابتدائاً به حسابهای دیگری مثل هزینه یا کنترل دستمزد، هزینه استهلاک و نظایر آن منظور شده و سپس به حساب کنترل سربار منتقل می شوند.

• گردآوری اطلاعات اقلام سربار:

● اقلام بهای تمام شده ی سربار از منابع متعددی حاصل شده و گرد می آید. منشاء اقلام سربار ممکن است یکی از منابع زیر باشد:

● صورتحسابها – صورتحسابهای واصله از فروشندگان مختلف یا سازمان های خدماتی.

- اسناد هزینه – سند پرداخت انواع هزینه.
- هزینه های تحقق یافته و پرداخت نشده (معوق) – این اقلام ناشی از تعدیلاتی است که در حسابهای نظیر هزینه آب و برق پرداختی پیش می آید.

- ثبت‌های تعدیلی آخر دوره ی مالی – به ثبت‌های تعدیلی اقلامی نظیر استهلاك دارايیهای ثابت.
- نحوه ثبت سربار:
- نحوه ثبت اقلام سربار در دفتر روزنامه بستگی به نظام گردآوری بهای تمام شده دارد.

- اگر از نظام ادواری بهای تمام شده استفاده شود، تک تک اقلام سربار که در طول دوره واقع می شود به حسابهای جداگانه مربوط به خود بدهکار می شوند.

- هر یک از حسابها عنوانی دارد که نشانگر ماهیت ارقام مندرج در آنهاست. جمع مانده ی تک تک حسابهایی که مربوط به سربار کارخانه در یک دوره مالی است مساوی با جمع سربار کارخانه بهای آن دوره است.

- بنابراین در سیستم ادواری بهای تمام شده ، صرفاً اقلام مختلف بهای تمام شده ی سر بار در دفاتر ثبت می شوند.

- در طول دوره هیچگونه کوششی برای انتقال آنها به حساب تولید یا کار در جریان ساخت صورت نمی گیرد. (جذب سربار در طول دوره انجام نمی شود.)

● اما در نظام دائمی بهای تمام شده، هم اقلام واقعی بهای تمام شده ی سربار در طول دوره ثبت می شود و هم سربار جذب شده.

● اقلام واقعی سربار به محض وقوع به صورت مستقیم یا غیرمستقیم به حساب کنترل سربار، بدهکار می شود.

- هنگامی که سربار مربوط به کالای در جریان تولید جذب تولید می شود، ثبت زیر انجام می شود.
- کار در جریان ساخت
- سربار جذب شده / کنترل سربار

- در صورتی که از حساب «سربار جذب شده»
- استفاده شود در پایان دوره ی مالی مانده بستانکار این حساب به حساب کنترل سربار بسته می شود.

-
- کل سربار واقعی و مانده ی حساب سربار جذب شده نشان دهنده ی کل سربار تخصیص یافته به تولید است.
- مغایرت سربار واقعی و سربار جذب شده:
میزان سربار جذب شده طی یک دوره مالی به ندرت مساوی با سربار واقعی می شود.

– در صورتی که رقم مغایرت میان سربار واقعی و جذب شده کم اهمیت باشد، معمولاً آن را به حساب هزینه های دوره ی مالی منظور می کنند.

Payam Noor University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور....

- اما اگر میزان مغایرت به اندازه ای است که باید مورد توجه قرار گیرد، میزان اضافه یا کسر جذب سربار را می توان بسته به مورد یا مستقیماً به حساب بهای تمام شده ی کالای فروخته شده منظور کرد .

- یا به حساب موقتی با عنوان اضافه یا کسر جذب سربار منتقل کرد. مانده ی این حساب نهایتاً به حساب بهای تمام شده کالای فروخته شده منتقل می شود.

- بستن حسابهای کنترل سربار و سربار جذب شده: سربار جذب شده
- کنترل سربار
- اضافه جذب سربار
- بستن حساب اضافه جذب سربار: اضافه جذب سربار
- بهای تمام شده کالای فروش رفته

- در مواردی که تفاوت بین سر بار واقعی و جذب شده با اهمیت تلقی می شود هم می توان آن را مستقیماً به حساب بهای تمام شده ی کالای فروخته شده منظور کرد.

می توان این مغایرت را میان حسابهای کار در جریان ساخت، موجودی کالای ساخته شده و بهای تمام شده کالای فروش رفته به نسبت مانده ی آنها سرشکن کرد. که طبعاً این روش، بسیار دقیقتر است.

- .
- در پایان هر دوره ی مالی، مغایرت ناشی از تفاوت سربار واقعی و جذب شده باید مورد تجزیه و تحلیل دقیق توسط مدیریت قرار گیرد.

- تا عمل بروز این مغایرت روشن شود و در دوره های بعدی از هر گونه خطای قابل کنترل پرهیز شود.
- اطلاعات زیر در مورد عملیات سال ۸ یک شرکت تولیدی در دست است:

WWW*PNUeB.COM

Payam Noor University Ebook

PNUeB

...کتابخانه الکترونیک پیام نور....

کارگاہ ہا

ج	ب	الف	شرح
ریال ۱۰۰/۶۰	ریال ۴۰۰/۴۵	ریال ۰۰۰/۵۶	سربار تخمینی
۲۰۰/۷۱	۰۰۰/۴۵	۵۰۰/۶۰	بہای تخمینی کار
۰۰۰/۱۵	۲۰۰/۱۴	۱۰۰/۲۰	مستقیم
۷۰۰/۱۷	۰۰۰/۱۴	۱۰۰/۲۲	ساعات کار مستقیم
			تخمینی
			ساعات کار ماشین
			تخمینی

- کارگاه الف از ساعات کار ماشین به عنوان مبنای تعیین نرخ جذب سربار استفاده می کند و کارگاههای ب و ج به ترتیب از بهای تمام شده ی کار مستقیم و ساعات کار مستقیم به عنوان مبنای جذب سربار استفاده می کند.

• مطلوبست:

• الف / تعیین نرخ از پیش تعیین شده ی جذب سربار هر کارگاه.

• ب/ با توجه به اطلاعات واقعی زیر سربار قابل جذب هر کارگاه

• را برای ماه شهریور سال ۸ محاسبه کنید.

کار گاه ها			
ج	ب	الف	شرح
ریال ۰۰۰/۷ ساعت ۴۱۰/۱ ساعت ۱۵۰/۱	ریال ۰۰۰/۴ ساعت ۰۰۰/۱ ساعت ۱۰۰/۱	ریال ۲۰۰/۶ ساعت ۲۵۰/۱ ساعت ۰۰۰/۲	بهای تمام شده ی کار مستقیم ساعات کار مستقیم ساعات کار ماشین

- ج/ در صورتی که سربار واقعی سال ۸ برای کارگاههای الف، ب و ج شرکت به ترتیب ۵۷،۵۰۰،۰۰۰، ۴۵،۴۰۰،۰۰۰ و ۶،۰۰۰،۰۰۰ ریال باشد.

- میزان اضافه یا کسر جذب سربار را با فرض اینکه میزان
- سربار جذب شده درست به اندازه ی سربار تخمینی باشد تعیین کنید.
- د/ با استفاده از حساب سربار جذب شده، سربار واقعی و جذب شده سال ۸ را برای کارگاه ب ثبت کرده است.

کارگاہ الف	$22000/56000 \times 1000 = 45/2545$	نرخ جذب سربار
کارگاہ ب	$45400000 \div 4500000 = 1$	نرخ جذب سربار
کارگاہ ج	$15/60100 = 7/4006$	نرخ جذب سربار
		ب/
کارگاہ الف	$2000 \times 45/2545 = 5090900$	سربار جذب شدہ
کارگاہ ب	$4000000 \times 1/1 = 4000000$	سربار جذب شدہ
کارگاہ ج	$1410 \times 7/4006 = 5649450$	سربار جذب شدہ

- فصل نهم:
- نظام دائمی بهای تمام شده: هزینه یابی سفارشات
- (تعیین بهای تمام شده سفارشات)
- هزینه یابی سفارشات:
- در نظام هزینه یابی سفارشات از حسابی تحت عنوان حساب کار در جریان ساخت هر سفارش استفاده می شود .

- که مرکز تجمع کلیه اقلام بهای تمام شده مربوط به یک سفارش معین است و مانده مجموعه حسابهای کار در جریان سفارشات، نشاندهنده مانده کار در جریان ساخت کل واحد تولیدی در زمان معین است.

- روش تعیین بهای تمام شده سفارشات:
- بهای مواد مستقیم تخصیص یافته به یک سفارش معین به حساب کار در جریان آن سفارش منظور می گردد.

- و نیز بهای تمام شده مواد غیر مستقیم مصرفی برای هر سفارش به حساب سربار منظور می گردد.
- ثبتهای لازم:
- خرید مواد: * موجودی مواد اولیه (بدهکار)، حسابهای پرداختنی یا وجه نقد (بستانکار)

- صدور مواد از انبار جهت تولید: * کار در جریان ساخت – سفارش
- حساب کنترل سربار کارخانه – دیارتمان تولید (بدهکار)
 - موجودی مواد اولیه (بستانکار)
- دستمزد مستقیم: * کنترل دستمزد (بدهکار)، دستمزد پرداختن (بستانکار)

- سربار کارخانه: * کنترل سربار
- هزینه استهلاک ماشین آلات
- هزینه استهلاک ساختمان کارخانه
- هزینه مصارف عمومی
- هزینه متفرقه
- انتقال بهای تمام شده سفارشی تکمیل شده (و منتقله به انبار):
- * موجودی کالای ساخته شده

- کار در جریان ساخت – سفارش
- انتقال (یا حمل کالا) به شرکت سفارش دهنده:
- * حسابهای دریافتی – شرکت A (سفارش دهنده)
- بهای تمام شده کالای فروش رفته
- موجودی کالای ساخته شده
- فروش

- ضایعات تولید در سیستم هزینه یابی سفارشات:
- ضایعات عادی موجب افزایش بهای تمام شده سفارشات مربوطه می گردد.
- بهای قابل بازیافت واقعی یا تخمینی ضایعات قابل بازپرداخت یا فروش از بهای تمام شده

- سفارشات باید خارج شود و به صورت یک دارایی، تا هنگام فروش یا مصرف مجدد، حساب آن نگهداری شود. (مثلا در حسابی تحت عنوان موجودی ضایعات قابل فروش)

- ثبتهای لازم به هنگام انتقال کالای تکمیل شده به انبار و فروش ضایعات مربوطه در روزها یا ماههای بعد:
- * موجودی کالای ساخته شده
- ضایعات قابل بازیافت
- کار در جریان ساخت – سفارش

- * بانک (بد)
- ضایعات قابل بازیافت (بس)
- درآمدهای متفرقه (بس)
- مثال: شرکت هدایت از سیستم هزینه یابی سفارشات استفاده می کنند.

-
- جمع هزینه های تولید اضافه شده در طول سال ۱۰۰۰۰۰۰ که مبتنی بر مواد سیستم واقعی و دستمزد مستقیم
- واقعی است سربار منظور شده به حساب تولیدات بر مبنای رقم دستمزد واقعی صورت می گیرد.

- بهای تمام شده کالای تولید شده ۹۷۰۰۰۰ ریال بر مبنای دستمزد مستقیم واقعی مواد مستقیم واقعی و سربار
- هزینه های عمومی بر اساس ۷۵٪ دستمزد واقعی به حساب کار در جریان منظور کل سربار منظور شده به حساب کار در جریان ۲۷٪ هزینه های تولید بوده
- موجودی کار در جریان اول دوره ا را ۸۰٪ کار در جریان آخر دوره بوده.
-

• مصوب است تهیه صورت بهای تمام شده برای سال مورد نظر و رقم دستمزد مستقیم – مواد مستقیم واقعی و سربار منظور شده بر مبنای مورد نظر نشان دهید.

• حل مسئله

• $۲۷۰۰۰۰ = ۱۰۰۰۰۰۰ \times \%۲۷ = \text{سربار}$

• $۳۷۰۰۰۰ = ۱۰۰۰۰۰۰ - (۲۷۰۰۰۰ + ۳۶۰۰۰۰) = \text{مواد چشم}$

• $X = \text{کار در جریان}$

- کار در جریان آخر دوره - هزینه های تولیدی + کار در جریان اول دوره = بهای تمام شده کالای تولید شده
- $970000 = 8/0 x + 100000 - x \Rightarrow 2/0 x = 30000 = d$
- $x = 150000$
- $کار در جریان اول دوره = 80\% \times 150000 = 120000$
- شرکت هدایت
- صورت بهای تمام شده کالای ساخته شده
- بهار سال 1379
-

• مواد مستقیم ۳۷۰۰۰۰

• دستمزد مستقیم ۳۶۰۰۰۰

• سربار ۲۷۰۰۰۰

• جمع هزینه های تولید ۱۰۰۰۰۰۰

• کار در جریان اول دوره ۱۲۰۰۰۰

• کار در جریان طی دوره ۱۱۲۰۰۰۰

• کسر شود:

• کار در جریان پایان دوره

(۱۵۰۰۰۰)

Payam Noor University Book

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور....

- بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره ۹۷۰۰۰۰
- فصل دهم: نظام دائمی بهای تمام شده هزینه یابی مرحله ای
- هدف کلی فصل: آشنایی با اهداف و ویژگی های سیستم هزینه یابی مرحله ای

- روشهای محاسبه بهای تمام شده کالا بر اساس محاسبه آن در هر مرحله از تولید کالا.
- تعریف هزینه یابی مرحله ای:
- در مواردی که تولید کالا به صورت انبوه یا به صورت مداوم صورت می گیرد .

- معمولاً به کارگیری سیستم هزینه یابی مرحله ای مناسبتر است. این روش هزینه یابی مرحله ای، عناصر اصلی بهای تمام شده یا هزینه های تولید را بر اساس مراحل تولید یا آنچه اصطلاحاً مراکز هزینه یا مراکز بهای تمام شده خوانده می شود نگهداری می کند.

-
- به هر حال آنچه کارگاه، دیپارتمان، مرحله یا مرکز هزینه خوانده می شود مسئول هزینه هایی است که در آن دیپارتمان واقع می شود و در حوزه ی عمل آن صورت می گیرد.

- . و سرپرست تولید در هر مرحله یک گزارش بهای تمام نشده تولید تهیه می کند که در واقع صورتی از همه اطلاعات جزئی است.

-
- سیستم هزینه یابی مرحله ای نشان می دهد که بهای تمام شده ی تولید مربوط به یک دوره ی مالی را چگونه بین مراحل مختلف تولید تقسیم کرده ایم.

- که این تنها یک مرحله ی میانی است و هدف نهایی از این سیستم محاسبه ی جمع بهای تمام شده ی هر واحد از کالای تولید نشده و نهایتاً تعیین سود شرکت از تولید این کالا است.

- یک سیستم هزینه یابی مرحله ای دارای ویژگی های زیر است:
- اقلام بهای تمام شده بر اساس مرحله ی تولیدی یا مرکز هزینه معین انباشته و ثبت می شوند.

- هر مرحله ی تولیدی دارای یک حساب کار در جریان ساخت مخصوص به خود در دفتر کل می باشد.
- از روش یافتن «واحدهای معادل» برای تعیین حجم کالاهای در جریان ساخت، در پایان هر دوره استفاده می شود.

- بهای تمام شده یک واحد کالای تولید شده در هر دپارتمان برای یک دوره ی مالی معین می شود.
- واحدهای تکمیل شده و بهای تمام شده آنها به مرحله بعدی یا انبار منتقل می شود.

- جمع بهای تمام شده در هر مرحله ی تولیدی و بهای تمام شده ی عملیات آن مرحله برای یک واحد کالا، متناوباً و در فواصل زمانی معین مورد تحلیل و محاسبه قرار می گیرد.
-

- اقلام بهای تمام شده در هر یک از مراحل تولید:
- کالای تکمیل شده برای یک مرحله حالت مواد اولیه برای مرحله ی بعدی را دارد تا آن هنگام که کالا همه ی مراحل تولید را پشت سر گذاشته و به صورت کالای ساخته شده درآید.

- . طبعاً بهای تمام شده ی هر واحد کالا همزمان با عبور از مراحل مختلف تولیدی رفته رفته افزایش می یابد.

WWW.PNUJIB.COM

Payam Noor University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور....

- گردش فیزیکی محصولات در جریان ساخت در سیستم بهای تمام شده ی مراحل تولید (هزینه یابی مرحله ای) گردش فیزیکی واحدهای کالا و بهای تمام شده ی آنها از میان مراحل مختلف تولید،

- گردش فیزیکی و ریالی مربوط به آن را در داخل سیستم هزینه یابی مرحله ای موجب می شود.
- تعداد واحدهای نیم ساخته ی اول دوره در دیپارتمان واحدهای منتقل شده از این مرحله (دیپارتمان)

- تعداد واحدهایی که در این دوره اقدام به تولید آنها نشده و =
واحدهای تکمیل شده موجود در این مرحله
- یا از مراحل قبلی دریافت شده
- واحدهای نیم ساخته ی پایان دوره
-

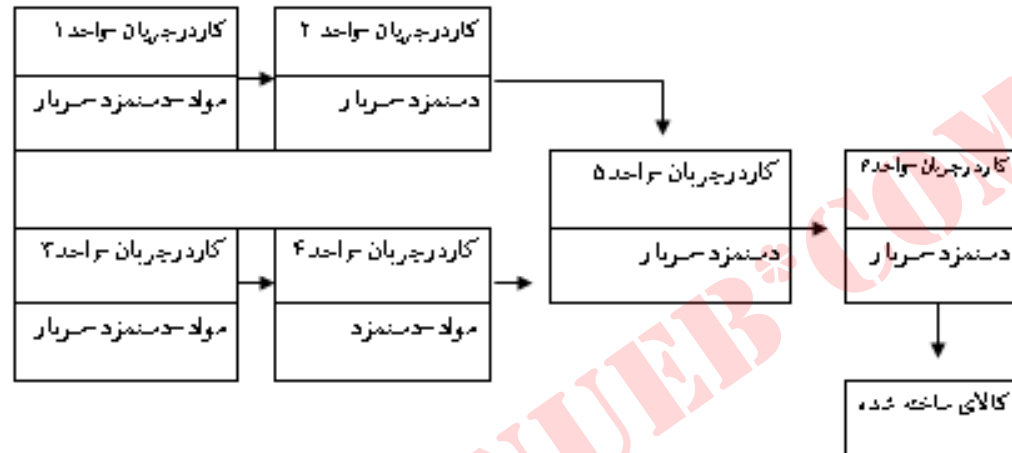
- حساب کار در جریان ساخت در هر مرحله در اثر بهای تمام شده مواد، دستمزد و سربار و همچنین بهای تمام شده منتقل شده از مرحله ی قبل بدهکار می شود .

- هنگامی که واحدهای در دست ساخت تکمیل شد، حساب کار در جریان ساخت دیارتیمان مربوط به اندازه ی بهای تمام شده ی کالای منتقل شده بستانکار می شود.

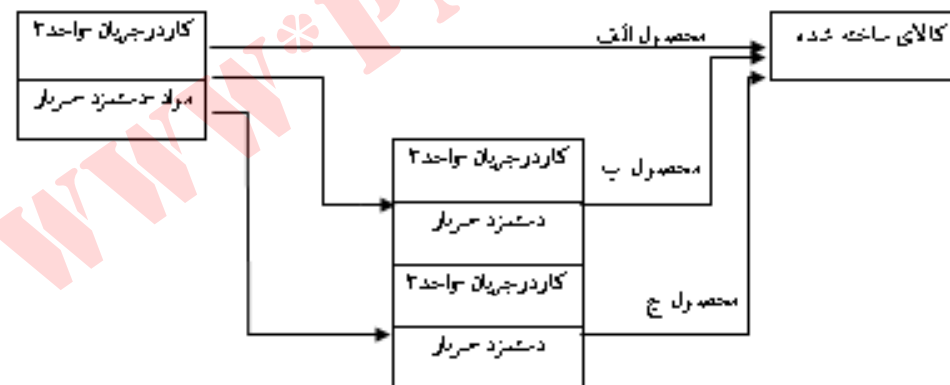
- ترتیب مراحل تولید در شرکتهای مختلف، بسته به نوع فعالیت این شرکتهای، به یکی از سه شکل زیر است:
- متوالی، موازی و گزینشی.
- شکل متوالی مراحل تولید

شکل موازی مراحل تولید

شکل گزینشی واحدهای تولیدی

گردآوری اطلاعات مربوط به مواد، دستمزد و سریار

به کاربردن سیستم هزینه پایی مرحله ای تفاوتی در نحوه ی قبالت بهای مواد، دستمزد و سریار

ایجاد نمی کند. اما تفاوت اصلی این روش در نحوه ی تسهیم اذلام بهای تمام شده است. در این

- گردآوری اطلاعات مربوط به مواد، دستمزد و سربار:
- به کاربردن سیستم هزینه یابی مرحله ای تفاوتی در نحوه ی انباشت بهای مواد، دستمزد و سربار ایجاد نمی کند. اما تفاوت اصلی این روش در نحوه ی تسهیم اقلام بهای تمام شده است.

- در این سیستم بهای تمام شده ی تولید بین دیپارلمانهای مختلف تولیدی سرشکن می شود.
- ثبت مصرف مواد به وسیله دیپارتمان الف در طول یک دوره:
- کار در جریان ساخت – دیپارتمان الف
- موجودی مواد

- بهای تمام شده ی مواد مصرفی توسط دیپارتمان که باید به حساب کار در جریان ساخت دیپارتمانهای مربوطه منظور شود به روشهای مختلفی قابل دستیابی است:

WWW*PNUWEB.COM

Payam Noor University Ebook

PNUweb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور....

- برای هر دیپارتمان، برگه‌ی درخواست مواد جداگانه‌ای تنظیم شود و در پایان دوره جمع مبلغ این برگه‌ها مساوی با جمع مواد مصرفی در دیپارتمان تلقی شود.

WWW*PNUER.COM

Payam Nour University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور....

- می توان جمع مواد مصرف شده را از طریق جمع کردن مبلغ مواد خریداری شده طی دوره با مواد اول دوره و سپس کسر کردن موجودی مواد آخر دوره ، به دست آورد.

- در برخی صنایع نظیر داروسازی یا مجتمع های مهندسی می توان از فرمولهای خاصی برای تعیین نوع و مقدار مواد استفاده کرد.

WWW*PNUeB.COM

Payam Noor University Ebook

PNUeB

...کتابخانه الکترونیک پیام نور....

- در برخی موارد نیز که مواد مشابهی مداوماً مورد
- استفاده قرار می گیرد مصرف روزانه یا هفتگی به کمک فرمهایی به نام فرم مصرف مواد قابل تعیین است.
- ثبت لازم برای توزیع بهای دستمزد تولید بین دیارتیمانهای الف ، ب و ج:

- کار در جریان ساخت – دیارتیمان الف
- کار در جریان ساخت – دیارتیمان ب
- کار در جریان ساخت – دیارتیمان ج
- کنترل دستمزد / هزینه دستمزد
- بهای دستمزد مربوط به هر دیارتیمان در واقع

● جمع بهای تمام شده ی دستمزد کارگران و کارمندان آن دیپارتمان است. در سیستم هزینه یابی مرحله ای، سربار کارخانه را می توان به یکی از دو روش زیر به حساب دیپارتمانها منظور کرد.

- روش اول – بر اساس یک نرخ از پیش تعیین شده، سربار را به حساب کار در جریان منظور می کنند. این روش به خصوص در مواردی که حجم تولید دائماً در نوسان بوده است.

WWW.PNUWEB.COM

Payam Noor University Ebook

PNUweb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور....

- از یک ماه به ماه دیگر به نحو قابل ملاحظه ای تغییر می کند مناسب است. ثبت برای تخصیص سربار به دیپارتمانهای الف، ب و ج:
- کار در جریان ساخت – دیپارتمان الف

- کار در جریان ساخت – دیپارتمان ب
- کار در جریان ساخت – دیپارتمان ج
- کنترل سربار کارخانه
- روش دوم – هزینه های واقعی کارخانه به حساب کارخانه در جریان منظور می شود.

- این روش در مواردی مناسب است که حجم تولید و همچنین مبلغ سربار از یک ماه به ماه دیگر بانسبه ثابت بماند.
- جمع هزینه های سربار کارخانه برای یک دوره هم شامل بهای سرباری است که مستقیماً در دیارتمانها وجود داشته است.

- و هم شامل هزینه های تخصیص یافته مربوط به دیارتمانهای خدماتی (نظیر تأسیسات، تعمیرات و...) به دیارتمانهای تولیدی است.
- گزارش بهای تمام شده تولید:

- گزارش بهای تمام شده ی
- تولید، تحلیلی از فعالیت‌های یک دپارتمان یا مرکز هزینه برای یک دوره مالی معین است.

WWW*PNUWEB.COM

Payam Noor University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور....

- علاوه بر نشان دادن جمع بهای تمام شده و بهای تمام شده ی هر واحد، هر یک از عناصر بهای تمام شده نیز به صورت جداگانه در متن گزارش یا جداول ضمیمه ی آن عرضه می شود.

• گزارش بهای تمام شده ی تولید در واقع شامل سه جدول به شرح زیر است:

• جدول مقادیر تولید (واحدهای وارد شده به جریان تولید دیپارتمان و واحدهای تکمیل و خارج شده از دیپارتمان)

- بهای تمام شده ی منظور شده به حساب دیپارتمان (منظور شدن اقلام بهای تمام شده) به حساب دیپارتمان نحوه ی تسهیم بهای تمام شده ی منظور شده به حساب دیپارتمان.

WWW*PNUWEB*COM

- واحدهای معادل کالای تکمیل شده: واحدهای معادل در واقع بیان واحدهای تکمیل شده به صورت واحدهای تکمیل شده است.
- و از آنجا که میزان تکمیل (به لحاظ مواد، دستمزد، سربار) ندرتاً یکسان است، در واحد معادل جداگانه باید محاسبه شود.

- کالای در جریان تولید آخر دوره به صورت واحدهای معادل
- تکمیل شده بیان می شوند و این کار با ضرب کردن واحدهای در جریان ساخت در درصد تکمیل به دست می آید.

- اقلام بهای تمام شده که به حساب دیپارتمان منظور می شود:
- این بخش از گزارش
- بهای تمام شده ی تولید ارائه کننده ی اطلاعاتی در مورد بهای تمام شده تجمع یافته در حساب کار در جریان ساخت دیپارتمان است.

- یعنی مجموعه اقلامی که به حساب دیپارتمان منظور شده اند.
- قسمتی از این اقلام از مراحل قبلی به دیپارتمان منتقل شده اند (جز در مورد مرحله اول تولید) و بقیه مربوط به همین دیپارتمان است.

- بهای تمام شده ی هر واحد
- (یا مقدار هر یک از عناصر بهای تمام شده برای یک واحد کالا) نیز در این بخش از گزارش بهای تمام شده ی تولید ارائه می شود. محاسبه ی مقدار هر یک از عناصر بهای تمام شده برای یک واحد کالا در دیپارتمان اول به شرح زیر است:

- $I = \frac{\text{جمع بهای تمام شده ی مواد در این دوره}}{\text{مصرفی هر واحد کالا}} = \text{مواد}$
- واحدهای معادل برای مواد
- $II = \frac{\text{دستمزد اضافه شده در طول این دوره}}{\text{واحد کالا}} = \text{دستمزد هر}$
- واحدهای معادل برای دستمزد
- $III = \frac{\text{سربار افزوده شده طی دوره}}{\text{کالا}} = \text{سربار هر واحد}$
- واحدهای معادل برای سربار
- $I + II + III = \text{جمع بهای تمام شده ی یک واحد کالا در دیپارتمان اول}$

● محاسبه موارد فوق برای دیارتماهای دوم به بعد به شرح زیر خواهد بود:

● I = جمع بهای تمام شده واحدهای انتقالی از مرحله قبل =
مواد مربوط به هر واحد

● واحدهای معادل برای مواد

● III = دستمزد اضافه شده طی دوره = دستمزد هر واحد کالا

● واحدهای معادل برای دستمزد

● IV = دستمزد اضافه شده طی دوره = سربار هر واحد کالا

● واحدهای معادل برای سربار

● I + II + III + IV = جمع بهای تمام شده یک واحد کالا

- جدول تسهیم بهای تمام شده ی منظور شده به حساب دیپارتمان:
- این بخش از گزارش بهای تمام شده ی تولید نشان دهنده ی نحوه ی توزیع و تسهیم بهای تمام شده ی تجمع یافته در حساب دیپارتمان بین واحدهای تکمیل شده و منتقل شده، تکمیل اما منتقل شده و کار در جریان نیم ساخته است.

- جمع بهای تمام شده تسهیم شده بین موارد فوق الذکر طبقاً باید مساوی با جمع بهای تمام شده منظور شده به حساب دیپارتمان باشد.

WWW*PNUWEB*COM

Payam Nour University Ebook

PNUweb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور....

- گزارش بهای تمام شده تولید دیپارتمانها را می توان به صورت یک گزارش برای مجموعه ی دیپارتمانها و گزارشهای جداگانه برای هر یک از آنها تهیه و ارائه کرد.

WWW.PNUWEB.COM

Payam Noor University Ebook

PNUweb

...کتابخانه الکترونیکه پیام نور....

- دپارتمان شماره ی ۱۱۲/الف مواد اولیه را در آخرین
- عملیات فرآیند تولیدی خودبه جریان تولید وارد می کند. این دپارتمان، دومین مرحله ی تولیدکالا در یک پروسه ۴ مرحله ای تولید است.

- مواد اضافه شده در دیپارتمان دوم (۱۱۲/الف) هیچگونه افزایشی در تعداد کالای موجود در خط تولید به وجود نمی آورد. اطلاعات زیر در مورد دیپارتمان ۱۱۲/الف در ماه تیر xx ۱۳ در دست است:

- واحدهای انتقالی به این مرحله (واصله)
۱۳۰۰۰ واحد
- بهای تمام شده ی کالای واصله
۱۶۱۲۰ ریال
- کار در جریان آخر دوره (۴۵% تکمیل)
۲۰۰۰ واحد

WWW.PNUWEB.COM

● بهای تمام شده اضافه شده در این دیپارتمان:

● مواد ۲۸۶۰ ریال

● دستمزد

۶۶۶۴ ریال

● سربار

۳۳۳۳ ریال

● موجودی کار در جریان اول دوره صفر بوده است.
مطلوبست تهیه گزارش بهای تمام شده ی تولید در دیپارتمان
۱۱۲ / الف.

• گزارش بهای تمام شده تولید دیارتمان ۱۱۲/الف

• برای تیرماه ۱۳xx

• الف/ مقادیر تولید:

• واحدهای دریافتی از مرحله قبل

• واحدهای انتقالی به مرحله بعد

۱۱۰۰۰ -

• کار در جریان آخر دوره

۲۰۰۰ -

• جمع

۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰

تبدیل	مواد	هزینه های انتقالی	ب / جدول معادل آحاد تکمیل شده:
۱۱۰۰۰	۱۱۰۰۰	۱۱۰۰۰	واحدهای تکمیل و منتقل شده
۹۰۰	-	۲۰۰۰	کاردر جریان پایان دوره (۱۰۰٪ و ۴۵٪)
۱۱۹۰۰	۱۱۰۰۰	۱۳۰۰۰	جمع آحاد تکمیل شده
= نرخ	معادل	÷ مبلغ	ج / جدول هزینه های تولید:
۲۴/۱	۱۳۰۰۰	۱۶۱۲۰	هزینه های انتقالی از مرحله قبل
۲۶/۰	۱۱۰۰۰	۲۸۶۰	مواد
۵۶/۰	۱۱۹۰۰	۶۶۶۴	دستمزد
۲۸/۰	۱۱۹۰۰	۳۳۳۳	سربار
۳۴/۲		۲۸۹۷۷	جمع

Payam Nour University Book

PNUeb

- د/ جدول توزیع هزینه ها:
- بهای واحدهای تکمیل و مشتعل شده $(۱۱۰۰۰ \times ۳۴/۲)$
۲۵۷۴۰
- کار در جریان ساخت پایان دوره:
- هزینه انتقالی $(۲۰۰۰ \times ۲۴/۱)$
۲۴۸۰
- تبدیل $(۹۰۰ \times (۵۶/۰ + ۲۸/۰))$
۷۵۶
- جمع هزینه های تولید
۳۲۳۶
- ۲۸۹۷۶

- اختلاف ناشی از گرد کردن هزینه یا بهای تمام شده هر واحد سربار می باشد.
- ۵- حسابهای دفتر کل در سیستم ادواری بهای تمام شده.

WWW*PNUED.COM

- حسابهای مرتبط با تولید کالا که در
- سیستم ادواری به کار برده می شوند عبارتند از: حساب موجودی مواد اولیه، حساب موجودی کار در جریان ساخت (تولید)، حسابهای مرتبط به هزینه های عمومی کارخانه (سربار)، حساب کنترل هزینه های سربار، حساب تولید.

- ۶- ثبتهای روزنامه در نظام ادواری بهای تمام شده:
- (۱) خرید مواد: * خرید مواد
- بانک
- (۲) صدور مواد از انبار: این رویداد هیچگونه ثبتی در نظام ادواری بهای تمام شده ندارد.

- (۳) بهای تمام شده نیروی کار: * هزینه دستمزد (کنترل دستمزد)

- دستمزد پرداختی

- * دستمزد مستقیم

- کنترل سربار

- هزینه دستمزد

- (کنترل دستمزد)

- به هنگام پرداخت دستمزد تحقق یافته * دستمزد پرداختی

- بانک

Payam Noor University Ebook

PNUeb

• (۴) وقوع هزینه های سربار هزینه آب ، برق و گاز (بد)
وجه نقد (بس)

* کنترل سربار (بد)

• هزینه آب — برق گاز (بس)

(۵) تکمیل تولید کالا و انتقال کالای ساخته شده به انبار:
این رویداد مثبتی ندارد.

WWW.PNUWEB.COM

- (۶) فروش کالاها = * وجه نقد - بانک (بد)
- فروش (بس)
- (۷) ثبتهای لازم در پایان یک دوره مالی:
- از حساب تولید جهت بستن حسابهای موقت مربوط به تولید، تعدیل مانده حسابهای دائمی موجودی های مواد و کار در جریان، تعیین بهای تمام شده کالای ساخته شده استفاده می گردد.

-
-
- (۸) تعدیل مانده حسابهای موجودی کالای ساخته شده در پایان دوره:

WWW*PNUWEB.COM

Payam Nour University Ebook

PNUweb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور....

- در نظام ادواری بهای تمام شده در پایان دوره مالی
- و فقط از طریق شمارش فیزیکی موجودیها و تعیین بهای تمام شده آن به یکی از روشهای موجود می توان از موجودی کالای ساخته شده واقعی انبار آگاه شد.

- مانده حساب موجودی کالای ساخته شده در پایان یک دوره مالی به کمک حساب عملکرد یا عملکرد سود و زیان تعدیل می گردد.
- (۹) بستن حسابهای موقت درآمد و انواع هزینه های غیر تولیدی:

- در نظام ادواری بهای تمام شده، درآمد فروش به مجرد تحقق در حساب درآمد فروش ثبت می شود و انواع هزینه های عمومی غیر تولیدی در نظام ادواری در پایان دوره به حساب خلاصه سود و زیان منتقل و بسته می شود.

- فصل یازدهم:
- سیستم هزینه یابی مرحله ای کار در جریان ساخت:
- آشنایی با نحوه محاسبه درصد تکمیل کار در جریان ساخت و تأثیر آن بر بهای تمام شده کالا:
- تعریف کار در جریان ساخت:

- کار در جریان ساخت کالایی است که هنوز فرآیندهای تولیدی آن در یک دیارتان کامل نشده و گاه حتی همه مواد لازم برای تولید آن نیز هنوز به خط تولید جذب نشده است. آیا کار در جریان ساخت شکل ظاهری مشخصی دارد؟

- کار در جریان ساخت هر کارگاه با کارگاه دیگر تفاوت دارد مثلاً در یک کارگاه ، مونتاژ قطعات محصول نیم ساخته محصولی است که همه قطعات آن مونتاژ نشده است.

WWW*PNUER.COM

Payam Noor University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور....

• در کارگاه رنگ محصول نیم ساخته یا کار در جریان محصولی است که هنوز فرایند رنگ آمیزی آن کامل نشده است.

• محاسبه درصد تکمیل کار در جریان ساخت:

- این محاسبه معمولاً پیچیده است چون تمام محصولات که به صورت نیم ساخته روی خط تولید قرار دارند در یک وضعیت از نظر میزان تکمیل فرآیندها قرار ندارند و میزان تکمیل هر یک با دیگری تفاوت دارد.

- تنها کاری که می توان برای سهولت محاسبه درصد کامل بودن کار در جریان ساخت آخر دوره انجام داد، این است که میزان درصد تکمیل را برای تک تک عناصر بهای تمام شده (یعنی مواد - دستمزد و سربار) به طور جداگانه تعیین کرد.

- . وقتی کالایی مراحل تکمیل خود را در یک کارگاه معین پشت سر گذاشت و به کارگاه بعد یا انبار رفت کالایی که از کارگاه قبلی به این کارگاه جدید می آید برای کارگاه جدید حکم ماده اولیه است .

WWW.PNUWEB.COM

باید فرایندهایی روی آن انجام شود. و موادی به آن اضافه شود تا کامل گردد. به جز کارگاه آخر که محصول تکمیل شده آن حکم کالای تکمیل شده شرکت را دارد و برای عرضه آماده است .

WWW*PNUEDU*IR

Payam Noor University Ebook

PNUeib

...کتابخانه الکترونیک پیام نور....

- کار در جریان ساخت انتهای دوره از لحاظ آن دسته از عناصر بهای تمام شده که باید در یک دیارتمان صرف تکمیل آن شود (مواد – دستمزد- سربار) می تواند نیم ساخته باشد .

- و تنها در صدی از هر یک از عناصر را جذب خود کرده باشد اما هیچگاه از نظر هزینه های مربوط به دیارتان های قبلی نیمه تکمیل به حساب نمی آید و همواره از این نظر ۱۰۰٪ تکمیل است.

- به جز دیپارتمانهای اول که هیچ دیپارتمانی قبل از خود ندارد.
- تأثیر کار در جریان ساخت بر محاسبه بهای تمام شده:

- برای مشخص شدن نحوه تاثیر کار در جریان ابتدای دوره بر بهای تمام شده تولید به نکات زیر باید توجه شود.
- الف) کار در جریان مربوط به چندین دیپارتمان است (اول یا بعدی)

- (ب) بهای تمام شده کار در جریان پایان دوره مالی قبل، همان بهای تمام شده کار در جریان ابتدای دوره جدید است.

WWW.PNUeB.COM

Payam Noor University Ebook

PNUeB

...کتابخانه الکترونیک پیام نور....

●
(ج) مانده حساب کار در جریان ساخت یک کارگاه تولیدی در ابتدای هر دوره مالی، نشاندهنده عناصر متشکله آن نیست و فقط یک رقم است بنابر این برای تشخیص اجزای آن باید به گزارش بهای تمام شده کارگاه در پایان دوره مالی قبل رجوع شود.

- (د) روش تأثیر گذاری کار در جریان اول دوره بر بهای تمام شده کالای تکمیل شده در یک دیپارتمان از یکی از دو روش (۱) میانگین (۲) روش Fifo (اولین صادره از اولین وارده)

WWW.PNUWEB.COM

Payam Noor University Book

PNUweb

...کتابخانه الکترونیکه پیام نور....

- در صورتی که کار در جریان ابتدای دوره ای در دیپارتمان های دوم به بعد وجود داشته باشد بهای تمام شده آن شامل
- بهای تمام شده مربوط به دیپارتمان قبل (هزینه های انتقالی)

WWW.PNUWEB.COM

- (ب) بهای تمام شده مواد مصرفی در کارگاه تا ابتدای دوره
- (ج) بهای تمام شده دستمزد – سربار صرف شده برای این کالای نیم ساخته در همین کارگاه تا ابتدای دوره.

WWW.PNUJIB.COM

Payam Noor University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور....

- اجزای متشکله کار در جریان ساخت انتهای دوره در بخش «نحوه تسهیم هزینه های منظور شده به حساب دیپارتمان» زیر عنوان فرعی (بهای تمام شده کار در جریان ساخت انتهای دوره) مشخص می شود.

- این بخش در گزارش بهای تمام شده تولید یک دیپارتمان قید می شود.
- اقلام بهای تمام شده ای که طی دوره مالی در دیپارتمان معینی صرف می شود، صرف انجام دو اقدام اساسی می گردد.

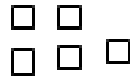
- الف) تکمیل محصولات در دست ساخت ابتدای دوره
- ب) اقدام به تولید واحدهای جدید (در دیپارتمان اصلی) یا دریافت واحدهای جدید از دیپارتمان قبلی (دیپارتمان های دوم به بعد) و تکمیل آنها.

WWW.PNUWEB.COM

– در پایان نمودار نحوه گردش فیزیکی کار در جریان ابتدا

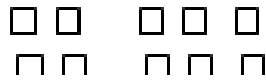
- و طی دوره و تبدیل آن به کار در جریان ساخت رنگها دوره یا کالای کامل شده دپارتمان.

ابتدای دوره مالی	طی دوره مالی	انتهای دوره مالی
------------------	--------------	------------------

نیم ساخته های اول دوره

شروع به افزودن طی دوره یا دریافتی در مرحله قبل

تکمیل شده های طی دوره

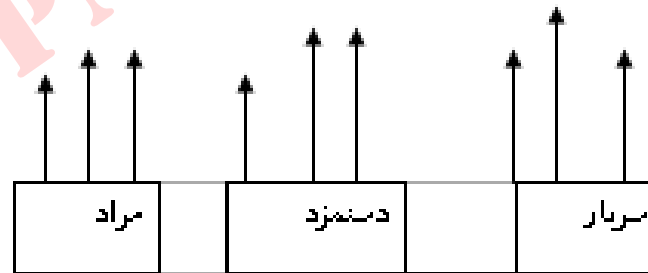

نیم ساخته های آخر دوره

واحد های در جریان

مابقی

شروع به تولید طی دوره یا دریافتی تکمیل شده طی دوره

Payam Noor University Ebook

- فصل دوازدهم:
- سیستم هزینه یابی مرحله ای: روش میانگین در تعیین بهای تمام شده کار در جریان ساخت:
- اساس روش میانگین:
- بر این فرض است که باید هزینه های متناظر (اعم از مواد، دستمزد، سربار)

- و یا هزینه های انتقالی از دیارتمان قبل که در کار اول دوره وجود دارد یا طی دوره ایجاد شده با یکدیگر جمع و بر معادل واحدهای تکمیل شده همان دوره سرشکن شود .

WWW.PNUWEB.COM

- تا بطور متوسط بهای تمام شده مواد، دستمزد سربار یا هزینه های انتقالی مرتبط با یک واحد کالای تکمیل شده دیارتمان بدست آید.

WWW*PNUeB.COM

Private Near University Ebook

PNUeB

...کتابخانه الکترونیک پیام نور....

– تهیه گزارش بهای تمام شده

- در دیارتمان های اول – دوم و بعدی
- نکته: در روش میانگین تفاوت اصلی دیارتمان های دوم و بعد از آن با دیارتمان اول در اقلام تشکیل دهنده بهای تمام شده بدین معنی است:

•
•
که برای تهیه گزارش بهای تمام شده علاوه بر آگاهی از اقلام بهای تمام شده مواد- دستمزد - سربار مصرفی و موجود در کار در جریان ساخت ابتدای دوره باید میزان بهای تمام شده انتقالی از دیارتمان های قبلی را نیز در طول دوره و در کار در جریان ابتدای دوره تشخیص دهیم.
•

- با یک مثال تهیه گزارش بهای تمام شده را در دیپارتمان های تولید شرکت آرمان بررسی می کنیم.
-

WWW*PNUeB.COM

Payam Noor University Ebook

PNUeB

...کتابخانه الکترونیک پیام نور....

(شرکت آرمان)

- مثال:
- شرکت آرمان از نظام هزینه یابی مرحله ای استفاده می کند در کارگاه تولیدی دارد. مواد اولیه مصرفی برای تولید تنها محصول این شرکت در ابتدای خط کارگاه

- اول وارد خط تولید می شود ولی موادی که در کارگاه ۲ به محصول اضافه می شود. متناسب با پیشرفت کار وارد جریان تولید می شود. (اردیبهشت ماه)
-

WWW.PNUWEB.COM

Payam Noor University Ebook

PNUweb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور....

کارگاه ۲	کارگاه ۱	اقلام بهای تمام شده:
		کار در جریان اول دوره شامل
۳۰۴۶۰۰	-۰-	هزینه های انتقالی دیوارتمان قبلی
۲۰۰/۳۱	۰۰۰/۱۵۰	هزینه های این دیوارتمان مواد
۶۰۰/۲۳	۰۰۰/۳۴	دستمزد
۲۰۰/۱۹	۰۰۰/۳۷	سربار
		هزینه های دیوارتمان در طول اردیبهشت:
۸۰۰/۷۸۴	۰۰۰/۹۰۲/۱	مواد
۴۰۰/۵۸۸	۰۰۰/۷۸۶/۱	دستمزد
۸۰۰/۴۹۰	۰۰۰/۶۲۷/۱	سربار
		<u>مقادیر تولید</u>
۷۵ واحد	۱۰۰ واحد	کار در جریان اول دوره
-	۱۲۵۰	شروع به تولید طی دوره
۱۲۲۵	-	انتقالی از دیوارتمان قبل
۱۲۰۰	-	انتقال به انبار کالا
۱۰۰	۱۲۵	کار در جریان آخر دوره

2 3		میزان تکمیل کار در جریان تولید:	
		کار در جریان ابتدای دوره:	
	کارگاه ۲	کارگاه ۱	
	%۶۰	%۱۰۰	مواد
	%۶۶	%۲۵	دستمزد و سربار
			کار در جریان انتهای دوره:
	%۷۵	%۱۰۰	مواد
	%۷۵	%۶۰	دستمزد و سربار

- مطلوب است:
- تهیه گزارش بهای تمام شده تولید برای هر دیارتمان به روش میانگین
- شرکت تولیدی آرمان
- گزارش بهای تمام شده تولید (ار دیبهشت روش میانگین)

شرح	کارگاه اول	کارگاه دوم
الف) جدول مقداری تولید:	واحد واحد	واحد واحد
واحدهایی که شروع به تولید شده اند	۱۲۵۰ -	- -
واحدهای دریافتی از مرحله قبل	- -	۱۲۲۵ -
واحدهای در جریان ساخت اول دوره	۱۰۰ -	۷۵ -
واحدهای انتقال یافته به دیپارتمان بعد-انبار	- ۱۲۲۵	- ۱۲۰۰
واحدهای در جریان ساخت پایان دوره	- ۱۲۵	- ۱۰۰
جمع	۱۳۵۰ ۱۳۵۰	۱۳۰۰ ۱۳۰۰
ب) جدول معادل آمار تکمیل شده	مواد تبدیل	هزینه های انتقالی مواد و تبدیل
واحدهای تکمیل شده و انتقالی	۱۲۲۵ ۱۲۲۵	۱۲۰۰ ۱۲۰۰
معادل کار در جریان پایان دوره	۷۵ ۱۲۵	۷۵ ۱۰۰
جمع	۱۳۰۰ ۱۳۵۰	۱۲۷۵ ۱۳۰۰

بهای هر واحد	هزینه های طی دوره	کار در جریان اول دوره	جدول هزینه های تولید انتقالی از مرحله قبل
۱۵۲۰	۱۹۰۲۰۰۰	۱۵۰۰۰۰	مواد
۱۴۰۰	۱۷۸۶۰۰۰	۳۴۰۰۰	دستمزد
۱۲۸۰	۱۶۲۷۰۰۰	۳۷۰۰۰	سربار
۴۲۰۰	۵۳۱۵۰۰۰	۲۲۱۰۰۰	
۴۱۹	۲۵۱۴۵۰۰۰	۳۰۴۶۰۰	
۶۴۰	۷۸۴۸۰۰	۳۱۲۰۰	
۴۸۰	۵۸۸۴۰۰	۲۳۶۰۰	
۴۰۰	۴۹۰۸۰۰	۱۹۲۰۰	
۵۷۱۲	۷۰۰۹۰۰	۳۷۸۶۰۰	

کارگاه ۲	کارگاه ۱	
۷۳۸۷۶۰۰	۵۵۳۶۰۰۰	جمع هزینه های تولید
مبالغ محاسبات	مبالغ محاسبات	(د) جدول سیستم هزینه ها
۶۸۵۴۴۰۰ ۵۷۱۲ × ۱۲۰	۵۱۴۵۰۰۰ ۴۲۰۰ × ۱۲۲۵	بهای تمام شده واحدهای انتقالی و تکمیلی
$\left. \begin{array}{l} ۱۰۰ \times ۴۱۹۲ \\ ۷۵ \times ۶۴۰ \\ ۷۵ \times ۴۸۰ \\ ۷۵ \times ۴۰۰ \end{array} \right\} ۵۳۳۲۰۰$	$\left. \begin{array}{l} ۱۵۲۰ \times ۱۲۵ \\ ۱۴۰۰ \times ۷۵ \\ ۱۲۸۰ \times ۷۵ \end{array} \right\} ۳۹۱۰۰۰$	بهای کار در جریان ساخت آخر دوره
۷۳۸۷۶۰۰	۵۵۳۶۰۰۰	جمع

- ثبت های حسابداری در روش میانگین
- ثبت های مربوط به انتقال بهای تمام شده کالاهای منتقل شده از هر دیپارتمان به دیپارتمان بعد
- کار در جریان دیپارتمان گیرنده
کار در جریان دیپارتمان انتقال دهنده

بدهکار
بستانکار

- انتقال بهای تمام شده کالای ساخته شده انتقالی از دیپارتمان آخر به انبار

- حساب موجودی کالا بدهکار

- حساب کار در جریان دیپارتمان آخر بستانکار

WWW.PNUWEB.COM

- فصل سیزدهم:
- سیستم هزینه یابی مرحله ای:
- روش Fifo در تعیین بهای تمام شده
- تعریف:
- در روش Fifo فرض بر این است که جریان بهای تمام شده هماهنگ با جریان فیزیکی محصولات روی خط تولید کارگاہاست .

- یعنی در یک دوره زمانی معین و در یک کارگاه از مجموعه مراحل تولید واحدهایی که زودتر از بقیه وارد خط تولید شده اند زودتر از بقیه هم کامل و تکمیل می شوند.

WWW*PNUWEB*COM

Payam Noor University Ebook

PNUweb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور....

- به عبارتی دیگر ابتدا تکمیل کار در جریان ساخت ابتدای دوره و پس از آن تکمیل تولیدات تازه طی دوره انجام می شود.

- «شرایط استفاده و جدول معادل و احدهای تولید شده:»
در روش Fifo شرایط زیر وجود دارد.

-
- نوسانات عمده نرخهای ارقام بهای تمام شده (مواد – دستمزد – سربار) از یک دوره مالی به دوره بعد کار در جریان ساخت درصد قابل توجهی از کار در جریان ساخت یک دوره را ابتدای دوره تشکیل می دهد.

- جدول معادل واحدهای تولید شده در Fifo
- در این روش فرض است اقلام بهای تمام شده یک دوره مالی در یک دیپارتمان معین مستقل از اقلام متناظر بهای تمام شده همین دیپارتمان در دوره مالی قبلی است .

- بنابراین در جستجوی یافتن بهای تمام شده یک واحد کالای تکمیل شده برای دوره جدید هستیم .

WWW*PNUeB.COM

- بر همین اساس تک تک اقلام بهای تمام شده مربوط به دوره جاری مالی بر تعداد واحدهای معادل کالایی که واقعاً در این دوره تولید شده سرشکن می شود.

WWW.PNUWEB.COM

و در این سیستم عناصر بهای تمام شده موجود در کار در جریان ساخت ابتدای دوره را دخالت نمی دهیم.

جدول معادل واحدهای تکمیل شده

کارگاه ۲	کارگاه ۱	شرح
کارو سربار	مواد - سربار و کار	

WWW.PNUWEB.COM

۴۰۰۰ ۳۵۰۰ ۳۵۰۰ (۱) واحدهای تکمیل شده و انتقال یافته به وصله بعد یا ایتار

$$\frac{۸۰}{۴۰۸۰}$$

$$\frac{۳۰۰}{۳۸۰}$$

$$\frac{۵۰}{۴۰۰۰}$$

(۲) کار در جریان ساخت انتهای دوره

(۳) کسر می شود

$$\frac{۳۰۰}{۳۷۸۰}$$

$$\frac{۹۰۰}{۲۹۰۰}$$

$$\frac{۱۲۰۰}{۲۸۰۰}$$

معادل کار در جریان ابتدای دوره

- معادل کالای تولید شده طی دوره
- گزارش بهای تمام شده تولید در دیارتمان ۱
- نکات مهم: مقایسه دو روش میانگین و Fifo

WWW.PNUeB.COM

Payam Noor University Ebook

PNUeB

...کتابخانه الکترونیک پیام نور....

- بهای تمام شده کار در جریان ابتدای دوره به صورت یک قلم ظاهر می شود و دیگر به اجزای تشکیل دهنده آن اشاره نمی شود. بر خلاف روش میانگین که به تک تک عناصر بهای تمام شده کار در جریان اول دوره اشاره می شد.

- بهای تمام شده یک واحد کالا واقعاً بهای تمام شده تولید و تکمیل یک واحد کالا در این دیپارتمان طی دوره مورد نظر است و ربطی به نرخ ماهها یا دوره ی قبل ندارد .

- بر خلاف روش میانگین که میانگین نرخ های دوره قبل و جاری مد نظر بود
- بهای تمام شده واحدهای انتقالی عملاً از دو جزء کاملاً مستقل تشکیل می شود.

WWW.PNUJIB.COM

Payam Noor University Ebook

PNUJib

...کتابخانه الکترونیک پیام نور....

- الف) بهای تمام شده واحدهای انتقالی از محل کار در جریان ابتدای دوره – ب) بهای تمام شده واحدهای انتقالی از محل تولیدات همان دوره.
- مثال شرکت آرمان را که در بحث میانگین مطرح شد. با FIFO بیان می کنیم.

شرکت تولیدی آرمان روش Fifo

گزارش بهای تمام شده تولید برای اردیبهشت

کارگاه ۲		کارگاه ۱		شرح
واحد	واحد	واحد	واحد	
-	-	۱۲۵۰	-	واحدهایی که شروع به تولید شده اند
-	۱۲۲۵	-	-	واحدهای دریافتی از مرحله قبل
-	۷۵	۱۰۰	-	واحدهای در جریان ساخت اول دوره
۱۲۰	-	۱۲۲۵	-	واحدهای انتقالی به دپارتمان بعد(انبار)
۱۰۰	-	۱۲۵	-	واحدهای در جریان ساخت پایان دوره
۱۳۰۰	۱۳۰۰	۱۳۵۰	۱۳۵۰	جمع
هزینه های انتقالی مواد و تبدیل		مواد تبدیل		ب) جدول معادل آحاد تکمیل شده
۲۵	-	۷۵	-	معادل آحاد تکمیل شده کار در جریان اول دوره
۱۱۲۵	۱۱۲۵	۱۱۲۵	۱۱۲۵	واحدهای شروع و تکمیل شده در طی دوره
۷۵	۱۰۰	۷۵	۱۲۵	معادل کار در جریان پایان دوره
۱۲۲۵	۱۲۲۵	۱۲۷۵	۱۲۵۰	جمع
مبلغ بهای هر واحد		مبلغ بهای هر واحد		ج) جدول هزینه های تولید:

کاردر جریان اول دوره	۲۲۱۰۰۰ -	۳۷۸۶۰ -
انتقالی از مرحله قبل	-	۵۱۴۵۰۱۹ ۰۱/۴۲۰۰
مواد	۱۹۲۰۰۰۰ ۶/۱۵۲۱	۷۸۴۸۰۰ ۶۵/۶۴۰
دستمزد	۱۷۸۶۰۰۰ ۷۸/۱۴۰۰	۵۸۸۴۰۰ ۳۲/۴۸۰
سربار	۱۶۲۷۰۰۰ ۰۷/۱۲۷۶	۴۹۰۸۰۰ ۶۵/۴۰۰
جمع	۵۵۳۶۰۰۰ ۴۵/۴۱۹۸	۷۳۸۷۶۰۰ ۶۳/۵۷۲۱
(د) جدول توزیع هزینه ها	محاسبات مبلغ	محاسبات مبلغ
از شرکا در جریان اول دوره	$\left\{ \begin{array}{l} ۲۲۱۰۰۰ \quad ۷۵ \times ۷۸/۱۴۰۰ \\ ۲۰۰۷۶۳ \quad ۷۵ \times ۰۷/۱۲۷۶ \end{array} \right.$	$\left\{ \begin{array}{l} ۳۷۸۶۰۰ \quad ۲۵ \times ۶۵/۶۴۰ \\ ۳۸۰۴۱ \quad ۲۵ \times ۳۲/۴۸۰ \\ ۲۵ \times ۶۵/۴۰۰ \end{array} \right.$
هزینه تولید - اجرای تکمیل کالای اول دوره	-	۴۱۶۶۴۱
بهای تمام شده کالای اول دوره	۴۲۱۷۶۳	۶۴۳۶۳۳
بهای تمام شده واحدهای شروع و تکمیل شده طی دوره	۴۷۲۳۲۵۶ ۱۱۲۵ \times ۴۵/۴۱۹۸	۱۱۲۵ \times ۶۳/۵۷۲۱
ارزش کار در جریان ساخت آخر دوره	$\left\{ \begin{array}{l} ۱۲۵ \times ۶/۱۵۲۱ \\ ۳۹۰۹۶۳ \quad ۷۵ \times ۷۸/۱۴۰۰ \\ ۷۵ \times ۰۷/۱۲۷۶ \end{array} \right.$	$\left\{ \begin{array}{l} ۱۰۰ \times ۰۱/۴۲۰۰ \\ ۷۵ \times ۶۵/۶۴۰ \\ ۵۳۴۱۲۳ \quad ۷۵ \times ۳۲/۴۸۰ \\ ۷۵ \times ۶۵/۴۰۰ \end{array} \right.$
جمع	۵۵۳۵۹۸۲	۷۳۸۷۵۹۷

- گزارش بهای تمام شده تولید در دیارتمان دوم (به بعد)
- تنها تفاوت کارگاه دوم و یا بعد با کارگاه اول وجود بهای تمام شده انتقالی از کارگاه قبل در مجموعه اقلام بهای تمام شده به حساب دیارتمان است.

WWW*PNU*IR*COM

- نکات مهم:
- بهای تمام شده یک واحد کالای تکمیل شده در کارگاههای اول و دوم و همچنین در ماههای (دوره های مالی معین) کاملاً متفاوت است.

- بدلیل نوسان شدید قیمت‌های طی دو دوره مالی
- ۲- بهای تمام شده یک واحد کالای منتقل شده از کارگاه ۱ به ۲ عددی است که از حاصل تعامل بهای تمام شده یک واحد کالا در جریان ساخت اول دوره تکمیل شده است.

- و انتقالی به کارگاه ۲ و بهای تمام شده واحدهای شروع و تکمیل شده همین دوره در کارگاه ۲ می باشد.
- مثال در صفحه بعد:
- تفاوت روش Fifo

WWW*PNUeB.COM

- با روش میانگین در سیستم هزینه یابی وحله ای:
- تفاوت اصلی در چگونگی تعیین بهای تمام شده کار در جریان ساخت ابتدای دوره و کار شروع و تکمیل شده طی دوره است.

WWW*PNUeB.COM

Payam Noor University Ebook

PNUeB

...کتابخانه الکترونیک پیام نور....

- در روش میانگین موزون بهای تمام شده برای هر دو منظور استفاده می شود اما در روش Fifo بهای تمام شده کار در جریان ابتدای دوره شامل هزینه های دوره قبل با نرخهای قبلی و هزینه های تکمیلی با نرخهای همین دوره است .

- بهای تمام شده کار شروع و تکمیل شده در این دوره نیز در صورت نوسانات نرخها کاملاً متفاوت از دوره قبل و مبتنی بر نرخهای جدید است بنابراین بهای تمام شده دوره قبل همین دیپارتمان تأثیری بر آن ندارد.

- فصل چهاردهم:
- «هزینه یابی استاندارد»
- **تعریف:**
- هزینه یابی استاندارد: تعیین بهای تمام شده برنامه ریزی
- شده برای یک محصول قبل از تولید آن.

• ارقام استاندارد را می توان برای تأمین اهداف زیر بکار برد:

• ۱-کنترل بهای تمام شده

• ۲-تعیین بهای تمام شده موجودیها

• ۳-برنامه ریزی بودجه ای

- ۴- قیمت گذاری محصول
- ۵- نگهداری اطلاعات دفترداری
- «ایجاد استاندارد»
- جزئی جدایی ناپذیر در هر سیستم هزینه یابی استاندارد
- تعیین استاندارد ۱- مواد ۲- دستمزد مستقیم ۳- سربار
- استاندارد های مواد مستقیم: ۱- استانداردهای مقدار (مصرف مواد) توسط دیارتان مهندسی.

- ۲- استانداردهای قیمت توسط واحد حسابداری صنعتی –
واحد خرید
- استانداردهای دستمزد: ۳- کارایی تعیین از طریق مطالعات
کارسنجی و زمان سنجی ۴- نرخ دستمزد توسط واحد
مهندسی – حسابداری صنعتی

- «تحلیل مغایرت» نکته: اگر مقادیر واقعی کمتر از استاندارد تعیین شده باشد مطلوب در غیر این صورت نامطلوب
- مغایرت: تفاوت میان نتایج واقعی و استانداردهای از پیش تعیین شده.
- این تفاوتها : ۱- عوامل داخلی ۲- عوامل خارجی

- بهای استاندارد \times -- (مقدار واقعی مواد - مقدار استاندارد) =
مغایرت در مصرف مواد مستقیم مصرفی
- مقدار مواد هر واحد کالا طبق استاندارد \times تعداد تولید =
مقدار مواد طبق استاندارد

- مقادیر واقعی \times (بهای تمام شده واقعی - بهای تمام شده استاندارد) = مغایرت و قیمت مواد
- «ثبت های مربوط به خرید مصرف مواد مستقیم»
- الف: خرید مواد تقسیم:
- موجود مواد (بد) اسناد پرداختی (بس)

- (ب) مصرف مواد (مغایرت)
- کار در جریان ساخت
- مغایرت در قیمت مواد مصرفی
-
-
- «مغایرت دستمزد مستقیم»

موجودی مواد

مغایرت در مصرف مواد

- نرخ استاندارد \times (ساعات کار استاندارد - ساعات کار واقعی) = مغایرت در کارایی نیروی کار مستقیم
- نکته: محاسبه ساعت کار استاندارد = ساعات کار استاندارد برای هر واحد \times تعداد واحدهای تولید شده

- ساعات کار واقعی \times (نرخ استاندارد دستمزد - نرخ دستمزد واقعی) = مغایرت در نرخ دستمزد مستقیم
- ثبت های مربوط به مغایرت های دستمزد مستقیم
- الف: ثبت بهای تمام شده دستمزد:
- کنترل دستمزد (بد)
حسابهای پرداختی مختلف (بس)

● ب: سیستم بهای تمام شده دستمزد بین مغایرت ها و کار در جریان تولید:

● کار در جریان ساخت (بد)

● مغایرت در کارایی دستمزد

● مغایرت در نرخ دستمزد کنترل دستمزد (بس)

● بستن مغایرت ها

- در پایان یک دوره مالی: ۱- به حساب سود و زیان ۲- به بهای تمام شده کالای فروخته شده و موجودیها به سمت مانده آنها
- مغایرت در نرخ مواد
- مغایرت در کارایی دستمزد
- مغایرت سربار

- مغایرت در مصرف مواد
- مغایرت در نرخ دستمزد
- خلاصه سود و زیان
- مغایرت در نرخ مواد
- مغایرت در کارایی دستمزد
- مغایرت سربار
- مغایرت در مصرف مواد
- مغایرت در نرخ دستمزد
- بهای تمام شده کالای فروش رفته

- موجودی کالای ساخته شده
- کار در جریان ساخت
- مثال:
- اطلاعات زیر مربوط به شرکت زراعت
- تعداد کالای تولید شده و تکمیل شده طی دوره ۱۵/۰۰۰
- مواد مستقیم استاندارد ۳ واحد

- مواد برای هر واحد کالا
- مواد مستقیم مصرف شده در تولید ۰۰۰/۵۰ واحد
- مواد مستقیم خریداری شده ۰۰۰/۶۰ واحد
- بهای تمام شده مواد برای هر واحد – استاندارد ۱۲۵ ریال

- بهای تمام شده هر واحد - واقعی ۱۱۰ ریال
- ساعات کار مستقیم استاندارد ۲ ساعت برای هر واحد کالا
- ساعات کار واقعی طی دوره ۳۰۲۵۰ ساعت
- نرخ استاندارد هر ساعت کار ۴۲۰ ریال هر ساعت

- نرخ واقعی هر ساعت کار ۴۵۰ ریال هر ساعت
- مطلوب است محاسبه
- مغایرت: قیمت مواد - مصرف مواد
- مغایرت دستمزد: کارایی - نرخ دستمزد
- (ب) ثبت هزینه دستمزد و تهیه مغایرت های دستمزد:

- با توجه به فرمولهای ۱ و ۲
- نامساعد $۶۲۵ = (۵۰۰۰۰) - (۱۵۰۰۰ \times ۳) = ۱۲۵$ (۱) مصرف مواد (۲) نرخ مواد
- مساعد $۷۵۰۰۰۰ = ۵۰۰۰۰ \times (۱۲۵ - ۱۱۰) =$ (۲) نرخ مواد
- نامساعد $۱۰۵۰۰۰ = (۳۰۲۵۰) - (۱۵۰۰۰ \times ۲) = ۴۲۰$ (۳) کارایی (۴) نرخ انحراف دستمزد مستقیم

ب) دفتر روزنامه شرکت تولیدی رز

تاریخ	شرح	بدهکار	بستانکار	محاسبات
	هزینه حقوق	۱۳۶۱۲۵۰۰۱۳		$۳۰۲۵۰ \times ۴۵۰ = ۶۱۲۵۰۰$
	بانک		۱۳۶۱۲۵۰۰	
	ثبت حقوق واقعی تحقق یافته			
	کالای در جریان ساخت	۱۲۶۰۰۰۰۰		$۳۰۰۰۰ \times ۴۲۰ = ۱۲۶۰۰۰۰۰$
	انحراف کارایی دستمزد	۱۰۵۰۰۰		
	انحراف نرخ دستمزد	۹۰۷۵۰۰		
	هزینه حقوق		۱۳۶۱۲۵۰۰	
	ثبت تسهیم حقوق به حساب تولید مغایرت			